

8
Matvælaöggjöf Evrópu tekur ekki mið af heilbrigðismálum

18
Vísendingar um að ræktunarstarfið hafi leitt til minni meyrni

24
Fólki er freklega misboðið

Bændablaðið

6. tölublað 2019 • Fimmtudagur 28. mars • Blað nr. 535 • 25. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Stjórn Bændasamtaka Íslands eftir breytingar sem gerðar voru á ársfundinum sem haldinn var í Hveragerði 15. mars eftir að Sindri Sigurgeirsson sagði af sér formennsku. Talið frá vinstri: Guðrún Sigríður Tryggvadóttir, bóndi í Svartárkoti, sem er nýr formaður stjórnar og fyrsta konan sem gegnir því embætti. Þá er Einar Ófeigur Björnsson, bóndi í Lóni II, sem er varaformaður, Eiríkur Blöndal, bóndi á Jaðri, Guðrún Lárusdóttir, bóndi í Keldudal, sem kemur ný inn í aðalstjórn, og Gunnar K. Eiríksson, bóndi á Túnsbergi. Mynd /HKr.

Ríkisstjórn samþykkti í síðustu viku að leggja orkupakka 3 frá ESB fyrir Alþingi til væntanlegrar samþykktar:

Orkupakki 3 mun stórskaða íslenska garðyrkju, heimili og allt atvinnulíf

– segir formaður Sambands garðyrkjubænda og telur að fyrirvari um sæstreng breyti þar engu um

Gunnar Þorgeirsson, formaður Sambands garðyrkjubænda, segir þann fyrirvara um sæstreng sem ríkisstjórn Íslands hyggst gera við innleiðingu á orkupakka 3 frá ESB ekki halda vatni. Eftir standi að orkupakkinn eins og hann leggur sig sé óbreyttur og innleiðing hans muni stórskaða íslenska matvælaframleiðslu, heimili og atvinnulíf.

Ríkisstjórn samþykkti í síðustu viku að leggja orkupakka 3 fyrir Alþingi til væntanlegrar samþykktar. Var frumvarp til laga um breytingu á raforkulögum, nr. 65/2003 sett inn á samráðsgátt stjórnvalda 22. mars og einungis gefinn kostur á að senda umsagnir í fjóra daga, eða til 26. mars.

Gunnar segir ekkert hafa breyst síðan í haust þegar hann sagði m.a. á forsiðu Bændablaðsins að innleiðing orkupakkans myndi leiða til stórhækkunar á orkuverði.

„Mér list ekkert á þetta og get ekki skilið af hverju íslensk þjóð á ekki að fá að vera sjálf með sína orkustefnu á sínum forsendum þar sem við erum ekki tengdir neinum öðrum. Hvers vegna í veröldinni þurfum við að taka upp Evrópureglur til að stýra okkar eigin málum?“ Hann segist standa við fyrri orð

Gunnar Þorgeirsson. Mynd / smh

sin og segir málið grafalvarlegt fyrir Ísland og íslensku þjóðina og undrast áhugaleysi margra þingmanna á þessari stöðu.

„Það er algjörlega ljóst í mínum huga að við innleiðingu á orkupakka 3 og hækkandi raforkuverði í kjölfarið verða ekki framleiddir hér framfarar tómatar, gúrur, jarðarber eða grænmeti sem krefst raflysingar. Kryddjurtirnar frá mér myndu örugglega hverfa úr verslunum.“

Getum ekki sett í Evrópureglur hvað sem okkur sýnist

„Ég veit ekki til þess að Evrópu-sambandið sætti sig við að við

setjum inn í þeirra reglugerðir það sem okkur sýnist. Ekki var það í hráakjötismálinu.

Mér finnst það mjög athyglisvert ef menn ætla bara að setja þessar tvær línur inn í samþykkt á orkupakkanum að ekki komi til lagningar rafstrengs á milli Evrópu og Íslands nema með samþykki Alþingis. Það þykir mér mjög léttvægt og hvað með allt annað sem felst í pakkanum? Ég sé því hvergi hreyft í þessum ágæta texta. Á þetta að vera viðbót við orkupakka 3 sem á að skrifa undir gagnvart Evrópusambandinu? Eða á þetta bara að vera sérstök bókun sem Alþingi gerir bara fyrir okkur til að dást að á sunnudögum? Ég dreg stórlega í efa að við getum breytt samningnum sem ESB leggur fyrir í orkupakka 3. Norðmenn gátu það ekki. Hjáróma bókun þar við hliðina sem á að veifa framan í íslenska þjóð heldur alls ekki vatni þegar við mætum fyrir ESA.

Ef það á að skrifa undir þennan orkupakka eins og hann lítur út núna á grundvelli Evrópusambandsins þá hlýtur þessi ákvörðun um að við ætlum ekki að heimila sæstreng nema með sérstöku samþykki Alþingis að vera kæránleg til ESA. Ef við skrífum undir orkupakkann, erum við þá ekki búin að afsala

okkur þessu? Er þá ekki líklegast að ESA komist að þeirri niðurstöðu að hér gildi frjálst flæði fjármagns og afurða? Við höfum þegar reynt af slíkum kærnum og þær hafa allar fallið með ESB.“

Hvað er búið að semja um við Breta?

„Maður spyr sig líka hvaða samkomulag utanríkisráðherra er búið að gera við Breta í tengslum við Brexit. Á að heimila Bretum að kaupa hédan orku eins og þeir hafa sóst eftir að fá? Hvort sem Bretar fara úr ESB eða ekki þá er orkukerfi þeirra beintengt evrópska orkunetinu og um það gilda ákvæði orkupakkanna.“

IceLink-verkefnið komið lengra en menn hafa þorað að viðurkenna

„Það skiptir engu máli þótt menn segist draga sig út úr IceLink-verkefninu til að koma orkupakkanum í gegnum þingið. Það verkefni er greinilega komið mun lengra en menn hafa þorað að viðurkenna opinberlega og auðvelt að setja það í gang aftur,“ segir Gunnar.

IceLink-verkefnið er samstarfsverkefni Landsvirkjunar, Landsnets og National Grid Interconnector Holdings Ltd. um lagningu sæstrengs til Bretlands. IceLink er inni á PCI-lista (e. Projects of Common Interest). Það er á verkefnaskrá ACER, orkustofnunar ESB, sem hóf starfsemi í Ljubljana í Slóveníu árið 2011. IceLink er þar inni sem liður í viðtækri samþættingu orkunets Evrópu.

Gegn ályktun landsfundar Sjálfstæðisflokksins

Gunnar segir undarlegt ef ráðherrar Sjálfstæðisflokksins ætli að leggja þetta mál fram á þingi og ganga þannig gegn ályktun atvinnuveganeftndar á landsfundi flokksins um iðnaðar- og orkumál. Þar segir m.a. orðrétt:

„Sjálfstæðisflokkurinn hafnar frekara framsali á yfirráðum yfir Evrópusambandsins.“

„Hefur landsfundur Sjálfstæðisflokksins þá ekkert vægi? Menn leita í grasrótina þegar það þarf að kjósa, en svo þegar það er búið virðist grasrótin ekki skipta neinu máli,“ segir Gunnar Þorgeirsson. /HKr.

– Sjá nánar á bls. 2

Þar sem kommúnisminn er enn við völd og ríkið er yfir og allt um kring

Kúba er mörgum enn þá býsna fjarlægt land og vitneskja þeirra sem ekki hafa heimsótt það mikið til bundin við myndir, s.s. Castró, vindla, romm og mögulega gamla bíla. Sjálfsagt var svo um flest okkar sem slógumst í för með ferðaskrifstofunni 2Go Iceland Travel/Kúbuferðum undir styrkri stjórn eigendanna og fararstjórnanna Guðna Kristinssonar frá Skarði í Landsveit og heimamannsins Carlosar Suarez nú í byrjun mars.

Kúba er eyja ögn stærri en Ísland og hana byggja um 11 milljónir manna. Við fyrstu sýn er sem tíminn hafið staðið í stað sl. 40–50 ár. Gamli bílar og hestvagnar hlið við hlið á vegum sem eru mis vel haldnir. Hús hrörleg, vélvæðing gamaldags, vöruframboð takmarkað, tölvur fágætar og internetið aðeins aðgengilegt á fáeinum torgum og þá skamma stund í senn. Landið sjálft býr yfir hlunnindum, s.s. nikkel og olíu og ágætum aðstæðum til landbúnaðar, enda sykur og tóbak þar veigamiklir þættir. Samt þarf að flytja mikið inn af matvælum og þar sem viðskiptahöft hafa verið við Bandaríkin hafa Kanada, Suður-Ameríkuríki og Kína verið helstu viðskiptalönd.

Kommúnisminn enn við völd

Kommúnisminn er enn við völd og ríkið er yfir og allt um kring, á landið, mest af húsnæði og skaffar flestum atvinnu, en sér um leið þægnum sínum fyrir ókeypis menntun og velferðarþjónustu. Öll fyrirtæki eru því í meirihlutaeigu ríkisins og gildir það einnig með erlenda fjárfesta, ríkið á alltaf 51%.

Einn af hápunktum ferðarinnar var heimsókn í Viniales þjóðgarðinn sem er á heimsminjaskrá UNESCO. Þar í hömrum girtum sigdalnum heimsóttum við Adrian, ungan bónda á býlinu Finca Macondo, sem ræktar tóbak og framleiðir sína eigin vindla ásamt því að taka á móti ferðamönnum, en ferðarþjónusta fer stigvaxandi á Kúbu, þó með miklum afskiptum stjórnvalda. Þetta er dæmigert fjölskyldubýli þar sem tóbak er ræktað á 2,5 hekturum. Á uppskerutímanum starfa um 20 manns á bænum og 5 við leiðsögn. Um lífræna framleiðslu er að ræða, byggða á gömlum hefðum í ferlinu öllu.

Það sem greinir vindlaframleiðsluna að er nýting plöntunnar. Adrian nýtir hana alla nema stílki blaðanna, sem innihalda mikið nikótín, og handvefur hvern vindil sem er tímafrekt. Til dæmis þarf að velta þeim í 5 mínútur til að jafna lögunina áður en þeir eru límdir aftur með hunangi, pakka þeim inn í bréf yfir nótt til varðveislu

Tvönn þingeyisk bændahjón voru í hópnum, þau Þórey og Bjarni á Hvoli og nágarnnar þeirra, Sigrún og Árni í Brúnahlíð. Bjarna og Árni, a sem höfðu gripið með sér málagn bænda, fannst viðeigandi að afhenda kollega sínum eintak af Bændablaðinu ásamt orðabók sem Adrian fær í næstu ferð.

Guðni fararstjóri messar yfir hópnum í Trinídat, bæ sem er á heimsminjaskrá UNESCO.

raka og þess háttar. Fyrir alla þessa vinnu fær bóndinn aðeins að halda eftir 10% framleiðslunnar fyrir sig til framfærslu þar sem ríkið krefur hann um 90%.

Andstæður og nægjusemi

Fyrstu orðin sem koma upp í hugann eftir nokkurra daga dvöl eru því andstæður og nægjusemi. Með 3.000 króna meðallaun á mánuði

er nokkuð ljóst að slíkt gengur ekki upp í huga okkar allsnægtarfolksins. Því er erfitt að skilja hvernig endar ná saman og í rauninni ógerlegt.

Flestir reyna að drýgja tekjurnar með einhvers konar aukavinnu eða braski og sennilega má kalla hagkerfið margfalt. Sé

spurt er svarið yfirleitt: „... svona er Kúba“.

Mannlífið er stórkostlegt,

Á byltungartorginu.

Á hverjum virkum morgni var götunni framan við hótelið í Havana lokað og fullorðinn maður leiddi eldri borgarana í Chi gong. Íslendingar slógust í hópin. Síðan breyttist hún í leikvöll skólabarnanna.

Lífandi tónlist, einkenni kúbverskrar götumyndar.

fjölbreytt og fjörgt. Gleði skein úr hverju andliti og ekki beinlínis hægt að tala um augljósa fátækt þrátt fyrir takmarkað aðgengi að ýmsu. Og tónlistin ... – Hvarvetna á veitingastöðum á götum og torgum seiðandi salsa, söngur og framúrskarandi vel leikið á hljóðfæri sem sum hver eru komin vel til ára sinna. Gamla ameríska bíla í ótrúlega góðu ástandi bar alls staðar fyrir augu, en takturinn í gangverkinu truflaði nokkuð glögga bílaáhugamenn þar sem búið var að skipta því út fyrir díselrokka og tapa þar með sjarmanum.

Ferðin var í alla staði stórkostlegt ævintýri. Vel upp byggð, vel skipulögð og ákaflega fræðandi. Gist var mestmegnis í heimagistingum sem gaf mikla nánd við heimafólk og lífsmáta þess. Ferðafélagarnir komu viðs vegar að af landinu, samstilltur hópur sem naut lands og þjóðar. Þeir félagar Guðni og Carlos skipuleggja nokkrar ferðir á ári til Kúbu og nú eru þeir með í kortunum bændaferð þar sem búhátum á Kúbu verða gerð enn betri skil.

Við kveðjum með virkum Kúbu og þjóð Carlos, Guðna og hina. Snúum til baka röndótt, rjóð með reynsluna í digrum sjóð. Og hefur orðið býsna vel til vina.

Gunnar Rögnvaldsson
Löngumýri

Sorphirðing í Casildas.

Afinn Eduardo plægir tóbaksakurinn fyrir næstu sáningu.